

Ankara Devlet Konservatuvarı

Ankara Musikî Mektebi (Ankara Devlet Konservatuvarı)

Ankara Musikî Muallim Mektebi'nde Öğrenciler (1935)

Musikî Muallim Mektebi (Müzik Öğretmen Okulu) Olarak İnşa Edilen, 1936'da Ankara Devlet Konservatuvarı'na Dönüştürülen Bina (Ernst Egli, 1927-1928)

Tarihi dolayısıyla Türkler, geçmişte çok sayıda kültürle yakın ilişki içerisinde oldular. Bu kültürel ilişkilerin sonuçları doğal olarak müzik alanına da yansdı. Avrupa müziğine kapsamlı bir yönelme, Atatürk'ün öncülüğünde 1923'te modern Türkiye'nin kuruluşu ile birlikte başladı. Onun, Türk ulusal musikisi konusundaki görüşleri Cumhuriyet'in ilk aylarından itibaren bir devlet politikası niteliğine bürünüp uygulamalara ölçüt oldu. Eski devlet kurumları, geçmişteki yapılarından tamamen farklı biçimde, yepyeni düşüncelerle Avrupa'daki örneklerle göre yeniden yapılandırıldı. Yeni müzik kurumları dönemi başladı. Yeni müzik politikasında ana düşünce, Batı örneğinin bir kopyasını uygulamak değil, kendi müzik kültürünün gelişmesinde yeni ve çağdaş tekniklerden yararlanmaktı. Avrupa ile kültürel etkileşim, çok

sesli Avrupa müziğinin Türkiye'ye girmesi 1826'da Yeniçeriliğin ve Mehterhanenin kaldırılmasıyla başlamıştır. Çok sesli müzik Türkiye'ye bu tarihte girmiş ve geleneksel müziklerin yanı sıra gelişimini sürdürmüştür. İstanbul Belediye Başkanı Cemil Paşa'nın girişimleriyle Paris'ten Andre Antoine getirilmiş 1917 yılında Darü'l-Bedayi'nin bir bölümü olarak açılan Darü'l-Elhan'a devredilmiştir. Darü'l-Elhân'ın dört yıllık öğretim programında Doğu ve Batı musikisinin çeşitli konuları karma olarak bir araya getirilmiş, Cumhuriyet yönetiminin güzel sanatlar alanındaki gelişmelerinden biri de, ilk olarak Anadolu kentlerinde görev yapmaları öngörülen öğretmenleri yetiştirmek üzere, 1924'te Ankara'da Musiki Muallim Mektebinin açılmasıdır. Okul Cebeci'de üç eski binada derslere başlamış ve mektebin ilk müdürü, Cumhurbaşkanlığı Orkestrası Şefi Osman Zeki Üngör olmuştur. 1925 Talimatnamesi'ne göre dört yıllık eğitim veren mektepte, yıllarca hem ortaokullarda Batı musikisi öğretecek öğretmenler hem de orkestraya sanatçılar yetiştirilmiş, bir süre sonra bazı yetenekli genç müzisyenler Avrupa'nın çeşitli kentlerine müzik öğrenimlerini sürdürmek üzere gönderilmişlerdir. Bestecilik eğitimi alan Cemal Reşit Rey, Hasan Ferid Anlar, Ulvi Cemal Erkin, Ahmed Adnan Saygun, ve Necil Kâzım Akses ülkeye döndüklerinde modern Türk besteciliği çizgisini oluşturmaya başladılar. 1926 yılında Maarif Vekili Mustafa Necati Bey'in başkanlığında toplanan Sanayi-i Nefise Encümeninin kararıyla, okullarda okutulan tüm alaturka müzik eğitimine son verilmiştir. Müzik alanında bir devrim yapılması konusunda ilk direktif Atatürk'ten gelmiştir. 29 Ekim 1933'te Cumhuriyet'in 10. yıl söylevinde; "Şunu da önemliliği ile belirtiyim ki yüksek bir insan toplumu olan Türk ulusunun tarihî niteliği güzel sanatları sevmek ve onda yükselmektir. Bunun içindir ki ulusumuzun yüksek karakterini, yorulmak bilmeyen çalışkanlığını, doğuştan zekâsını bilime bağlılığını, güzel sanatlara olan sevgisini ve ulusal birlik duygusunu süreklince her türlü araçlarla geliştirmek ulusal ülkümüzdür. Bugün dinlenen müzik yüz ağartacak değerde olmaktan çok uzaktır. Bunu açıkça bilmeliyiz. Ulusal ince duyguları, düşünceleri anlatan yüksek deyişleri, söyleyişleri toplamak, onları bir gün önce genel dünya müzik tekniğine göre işlemek gerekir. Ancak bu düzeyde Türk Ulusal müziği yükselebilir, evrensel müzikte yerini alabilir." ifadelerinin ardından 1933 yılında Ankara'da Musikî Muallim Mektebinde Maarif Vekili Hikmet Bayur'un yaptığı toplantıda Maarif Vekilliği Millî Musiki ve Temsil Akademisi Kanun Tasarısı TBMM'de 25 Haziran 1934 günü 2541 sayı ile kabul edilmiştir. Hindemith, müzik alanındaki reformların planlanması ve hayata geçirilmesi için Türk Hükûmetine 1935'te konuyla ilgili dört rapor sundu. Raporların birincisinde Ankara'da bir devlet konservatuvarının kuruluş koşulları; ikincisinde, Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası'nın yeniden yapılandırılması; üçüncüsünde orkestra için gerekli olan çalgıların sağlanabilme yolları; dördüncüsünde müzik alanında yeniden yapılanma düşüncesinin ülke çapında yaygınlaşması ele alınmıştır. Hindemith'in önerileri ile, önce 1924 yılında kurulan Musiki Muallim Mektebi, 1936'da Ankara Devlet Konservatuvarına dönüştürüldü. Konservatuvarda dersler 1 Kasım 1936'da başladı. Müzik öğretmenliği bölümü bir yıl sonra Konservatuvardan ayrılarak müdürlüğünü uzun yıllar Zuckmayer'in yapacağı Gazi Eğitim Enstitüsüne dönüştürüldü. Yeni oluşturulan Ankara Devlet Konservatuvarı 6 bölümden oluşuyordu: piyano, yaylı çalgılar, üflemeli çalgılar, opera, şan ve sahne oyunculuğu. Tiyatro ve opera bölümlerinin yönetimini 9 yıl boyunca sürdüren Carl Ebert, başarılı çalışmalarıyla çağdaş Türk operasının gelişimine çok önemli katkılar sağlamıştır. Bunların başında klasik operalardan oluşan bir repertuarın kazandırılması gelmektedir. Hindemith'in planları doğrultusunda Eduard Zuckmayer 1938 yılında müzik öğretmeni yetiştiren Gazi Eğitim Enstitüsünün başına geçirildi. Bu dönemde verilen dersler arasında piyano, keman, viyole, viyolonsel, kontrbas yer alıyordu. Hindemith'in önerisiyle 1936'da Ankara'ya gelen Erns Praetorius, Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrasını yeniden yapılandırdı. Yaklaşık 15 yıl orkestra şefliğini yürüttü. TBMM'nin V. Dönem 3. Toplantı Yılı'nı 1 Kasım 1937 günü açan söylevinde Ulu Önder, müzik ile ilgili olarak; "Geçen yıl Ankara'da kurulan Devlet Konservatuvarı'nın müzikte, sahnede kendisinden beklediğimiz teknik elemanları süratle verebilecek hâle getirilmesi için daha fazla gayret ve fedakârlık yerinde olur." sözleriyle desteğini sürdürmeli. 1938

yılında, Müzik öğretmeni yetiştirilen bölüm, Gazi Eğitim Enstitüsüne bağlanarak konservatuvardan ayrıldı ve 1940 yılında da konservatuvar yönetmeliği kabul edilerek yürürlüğe girdi. 1982 yılına kadar Kültür ve Turizm Bakanlığına bağlı olarak eğitim veren Ankara Devlet Konservatuvarı, aynı yıl Yükseköğretim Kurulu kapsamına alınarak Hacettepe Üniversitesine bağlanmıştır. Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuvarı, günümüze kadar birçok sanatçı yetiştirmiş olup yurdumuzdaki tüm sanat kurumlarının kaynağıdır. Bugün de sanat ve bilim alanında yaptığı çalışmalarla Türk müzik yaşamına önemli katkılarını sürdürmeli.

Derya ŞİMŞEK

KAYNAKÇA

Ankara Devlet Konservatuvarı Otuzuncu Yılı: M CM LX VI, Yay. Haz. Gültekin Oransay, Ankara 1966.

ATATÜRK, Mustafa Kemal, **Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri**, Cilt I-III, Ankara 1997.

AYDIN, Yılmaz, **Türk Beşleri**, Ankara 2003.

GÖKTEPE, Selahattin, "Ankara, Devlet Konservatuvarı'nın Kuruluşu", **Müzik Sözlüğü, Edebiyatı, Felsefesi**, İzmir 1984.

GÖKYAY, Orhan Şaik, **Devlet Konservatuvarı Tarihçesi**, 1944.

GÜLA, Coşkun, "Günümüz Türkiye'sinde Müzik", **Türkiye'de Sanatın Bugünü ve Yarını (Tebliğler)**, Ankara 1985.

HINDEMITH, Paul, **Türk Küğ Yaşamının Kalkınması İçin Öneriler 1935-1936**, Çev. Gültekin Oransay, İzmir 1983.

KOCATÜRK, Utkan, **Atatürk'ün Fikir ve Düşünceleri**, Ankara 1999.

KÜTAHYALI, Önder, **Çağdaş Müzik Tarihi**, 1981.

ORANSAY, Gültekin, "Cumhuriyetin İlk Elli Yılında Geleneksel Sanat Musikimiz", **Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi**, 6. Cilt, İstanbul 1985.

ÖZTUNA, Yılmaz, "Türk Mûsikisi Devlet Konservatuvarı", **Türk Mûsiki Ansiklopedisi**, II. Cilt, Ankara 1990.

REFİĞ, Gülper, **A. Adnan Saygun ve Geçmişten Geleceğe Türk Mûsikîsi**, Ankara 1991.

SAY, Ahmet, **Müzik Tarihi**, Ankara 2003.

SAY, Ahmet, **Türkiye'nin Müzik Atlası**, İstanbul 1998.

SAYGUN, A. Adnan, **Atatürk ve Musiki**.

TURA, Yalçın, "Cumhuriyet Döneminde Türk Musikisi", **Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi**, 6. Cilt, İstanbul 1985.

21/11/2024 tarihinde <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/ankara-devlet-konservatuvarı/?pdf=3850> adresinden erişilmiştir